

POSTANOWIENIE Z DNIA 23 LUTEGO 1999 R.

(WZP 1/99)

Właściwość miejscową wojskowego sądu garnizonowego w sprawie o wykroczenie popełnione przez żołnierza (art. 679 w zw. z art. 674 § 1 pkt 1 k.p.k.) ustala się tak samo jak właściwość miejscową każdego sądu wojskowego w sprawie o przestępstwo popełnione przez żołnierza (art. 676 § 2 k.p.k.), czyli według miejsca stacjonowania jednostki wojskowej, w której żołnierz pełnił służbę wojskową w chwili wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego (art. 651 § 1 i 2 k.p.k.).

Przewodniczący : sędzia SN płk J. Steckiewicz.

Sędziowie SN : płk W. Maciak, płk Z. Stefaniak (sprawozdawca)

Prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej : ppłk J. Ciepłowski

Sąd Najwyższy w sprawie Marcina B. oskarżonego o popełnienie wykroczeń określonych w art. 87 § 1 k.w., art. 94 § 1 k.w. i w art. 95 k.w., po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 1999 r., przekazanych na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. przez Wojskowy Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 14 stycznia 1999 r., zagadnień prawnych wymagających zasadniczej wykładni ustawy :

- czy określenie „ właściwy miejscowo wojskowy sąd garnizonowy ” użyte w treści art. 679 k.p.k., statuuje właściwość miejscową do rozpoznania sprawy o wykroczenie wojskowego sądu garnizonowego, obejmującego swoją właściwością jednostkę wojskową, w której żołnierz pełnił służbę wojskową – zgodnie z brzmieniem art. 651 § 1 k.p.k., czy też okręg, w którym je popełniono, po myśli art. 31 § 1 k.p.k. ?

- w przypadku przesądzenia o słuszności właściwości miejscowej wojskowego sądu garnizonowego, wedle reguł opisanych w treści art. 651 § 1 k.p.k. – jak należy rozumieć powiązanie tego przepisu z dyspozycją art. 647 § 1 i 2 k.p.k., w sytuacji, gdy wchodzi on w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.,

a obowiązujący na ten czas art. 12 przepisów wprowadzających kodeks postępowania karnego, inaczej nakazuje pojmować zakres spraw podlegających orzecznictwu sądów wojskowych ?

p o s t a n o w i ł :

o d m ó w i ć podjęcia uchwały.

U z a s a d n i e n i e

Przekazane Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne powstało na tle następującej sytuacji procesowej :

W dniu 27 listopada 1998 r. Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w K. skierowała do Wojskowego Sądu Garnizonowego w K. wnioski o ukaranie Marcina B., pełniącego służbę wojskową w Jednostce Wojskowej w Sz., w związku z zarzutem popełnienia przez niego wykroczeń kwalifikowanych z art. art. 87 § 1 k.w., 94 § 1 k.w. i 95 k.w., a polegających na tym, że :

1. w dniu 15 sierpnia 1998 r., około godz. 23⁰⁵ na ul. Armii Krajowej w m. J., woj. Kieleckie, będąc w stanie nietrzeźwości, tj. 0,98 ‰ alkoholu w wydychanym powietrzu kierował pojazdem mechanicznym m-ki Fiat 126 P, nr rej. NOH – 0571,

2. w dniu 15 sierpnia 1998 r. ok. godz. 23⁰⁵ na ul. Armii Krajowej w m. J., woj. Kieleckie, prowadził pojazd mechaniczny marki Fiat 126 P, nr rej. NOH – 0571, nie mając do tego uprawnienia w postaci prawa jazdy kat. B,

3. w dniu 15 sierpnia 1998 r., około godz. 23⁰⁵, na ul. Armii Krajowej w m. J., woj. Kieleckie, prowadził pojazd mechaniczny m-ki Fiat 126 P nr rej. NOH – 0571, nie mając przy sobie wymaganych dokumentów, tj. dowodu rejestracyjnego i polisy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu.

Wojskowy Sąd Garnizonowy w K. postanowieniem z dnia 10 grudnia 1998 r., uznał się niewłaściwym do rozpoznania opisaną wyżej sprawę i przekazał ją do merytorycznego rozstrzygnięcia według właściwości – Wojskowemu Sądowi Garnizonowemu w Sz.

Decyzję w tym przedmiocie uzasadnił, odwołując się do treści art. 676 § 2 k.p.k., tym że postępowanie w sprawach o wykroczenia odbywa się według przepisów niniejszego kodeksu, mających zastosowanie w sprawach karnych podlegających orzecznictwu sądów wojskowych, a więc, że chodzi o przepisy art. 651 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 12 pkt 1 lit. „a” przepisów wprowadzających k.p.k., według których w sprawach o przestępstwo wymienione w art. 647 § 1 i 2 k.p.k. orzeka sąd wojskowy, obejmujący swą właściwością jednostkę wojskową, w której żołnierz pełni służbę wojskową, przy czym właściwość sądu wojskowego ze względu na przynależność oskarżonego do jednostki wojskowej, określa się według chwili wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego. Jednocześnie wyraził pogląd, że przepis art. 679 k.p.k. reguluje jedynie w sposób szczególny kwestię właściwości miejscowej w sprawach o wykroczenie, gdy wniosek o ukaranie dotyczy żołnierza posiadającego stopień majora i wyższy. W takim wypadku sądem właściwym do rozpoznania sprawy, będzie właściwy miejscowo (ustalony według zasad określonych w art. 651 § 1 i 2 k.p.k.) sąd garnizonowy, a nie jakby to wynikało z treści art. 654 § 1 pkt 1 k.p.k. wojskowy sąd okręgowy, bowiem żadne względy nie przemawiają za zastosowaniem w omawianej sprawie przepisów ogólnych.

Na powyższe postanowienie Wojskowy Prokurator Garnizonowy w K. złożył zażalenie podnosząc zarzut obrazy przepisów postępowania – a to art. 679 k.p.k. – mający wpływ na treść rozstrzygnięcia, przez mylne przyjęcie, iż przepis ten generalnie nie reguluje odmiennie, niż w sprawach karnych, kwestii właściwości sądów wojskowych w sprawach o wykroczenia i dlatego też, wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia. W uzasadnieniu swej decyzji wywiódł, że przepis art. 679 k.p.k. „generalnie przesądza zasadę właściwości

miejscowej wojskowych sądów garnizonowych w sprawach o wszystkie wykroczenia i dlatego właściwość ta winna być określona według art. 31 § 3 k.p.k. ”.

Rozpoznając odwołanie Wojskowy Sąd Okręgowy w W. powziął wątpliwość, czy określenie właściwości sądu wojskowego w sprawach o wykroczenia oparte jest na tych samych przesłankach, co przy przestępstwach, czy też należałoby uznać, że stosuje się do nich normy ogólne określone w art. 31 k.p.k., na co wskazywałby przepis art. 679 k.p.k. Stąd też, zdaniem sądu odwoławczego, wyłoniło się zagadnienie prawne – w rozumieniu art. 441 § 1 k.p.k. – które wymaga zasadniczej wykładni ustawy, pozwalające określić „ kryterium przesądzające właściwość miejscową sądu wojskowego do rozpoznania spraw o wykroczenia ”.

W związku z powyższym Sąd Najwyższy zważył, co następuje :

Przedmiotem rozstrzygnięcia w trybie art. 441 § 1 k.p.k. może być jedynie takie zagadnienie prawne, które „ wymaga zasadniczej wykładni ustawy ”, a więc wykładni przepisów, które nastroczają trudności interpretacyjne, już to dlatego, że nie zostały jasno sformułowane albo, że są rozbieżnie interpretowane w praktyce sądowej (vide m.in. postanowienie SN z dnia 28 lipca 1994 r. I KZ 18/94 – OSNKW z 1994 r., z. 7 – 8, poz. 49 oraz z dnia 24 września 1997 r., I KZP 13/97, OSNKW z 1997 r., z. 11 – 12, poz. 100).

Stwierdzić już na wstępie należy, że – jak dotąd – w przedmiotach objętych pytaniem nie było rozbieżności interpretacyjnych w praktyce sądowej, bowiem jest to pierwsza sprawa, w której sąd powziął wątpliwość, co do właściwości sądu wojskowego w sprawach o wykroczenia.

Zawarte zaś w postanowieniu Wojskowego Sądu Okręgowego w W. pytanie : „ jak należy rozumieć powiązanie art. 651 § 1 k.p.k. z dyspozycją art. 647 § 1 i 2 w sytuacji, gdy wchodzi on w życie z dniem 1 stycznia 2003 r., a obowiązujący na ten czas art. 12 przepisów wprowadzających kodeks postępowania karnego, inaczej nakazuje pojmować zakres spraw podlegających

orzecnictwu sądów wojskowych ” – jest zagadnieniem teoretycznym nie związanym z rozpoznawaną przez sąd odwoławczy sprawą i w związku z tym, nie może być przedmiotem odpowiedzi Sądu Najwyższego w trybie art. 441 § 1 k.p.k. Zwrócić jednakże należy uwagę, że przepis art. 647 k.p.k. do czasu wejścia w życie tj. do dnia 1 stycznia 2003 r. nie obowiązuje w zakresie podległości żołnierzy sądom wojskowym, za określone czyny, o znamionach przestępstw. Tak więc, sąd pytający słusznie dostrzegł, iż przepis ten nakazuje w przyszłości odmiennie pojmować zakres spraw o przestępstwa podlegające orzecnictwu sądów wojskowych – jednakże łączenie go z problemem rozpoznania wykroczeń, nie jest prawidłowe.

Unormowania prawne dotyczące właściwości miejscowej sądów wojskowych w sprawach o przestępstwa popełnione przez żołnierzy (art. 651 § 1 i 2 k.p.k) nie nasuwają żadnych wątpliwości interpretacyjnych, bowiem w sprawach tych orzeka sąd wojskowy obejmujący swoją właściwością jednostkę wojskową, w której żołnierz pełnił służbę, przy czym właściwość sądu wojskowego, ze względu na przynależność oskarżonego do jednostki wojskowej określa się według chwili wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego.

Podobnie jest w sprawach o wykroczenia popełnione przez żołnierzy. Zgodnie z art. 676 § 2 k.p.k. postępowanie w sprawach o wykroczenia odbywa się według przepisów k.p.k., mających zastosowanie w sprawach karnych podlegających orzecnictwu sądów wojskowych, chyba że przepisy rozdziału 75 k.p.k. stanowią inaczej. Tak więc, postępowanie to toczy się w zasadzie w oparciu o przepisy rozdziałów 72 – 74 kodeksu postępowania karnego, ze zmianami, które wynikają z art.art. 677 – 681 k.p.k., a dotyczącymi przede wszystkim zastosowania przepisów o postępowaniu uproszczonym, podstaw wszczęcia postępowania przed sądem, składu sądu a także wskazania, że w sprawach o wykroczenia zawsze właściwy jest wojskowy sąd garnizonowy. Przepis art. 679 k.p.k. nie rozstrzyga kwestii właściwości miejscowej, a jedynie wskazuje, że sprawy o wykroczenia zawsze rozpoznaje właściwy miejscowo

wojskowy sąd garnizonowy, także gdy chodzi o czyny żołnierzy, o których mowa w art. 654 § 1 k.p.k. Wskazuje więc on jedynie, że w tych sprawach wojskowy sąd garnizonowy orzeka wobec wszystkich żołnierzy, niezależnie od ich statusu służbowego wynikającego ze stopnia wojskowego – i nic poza tym. Nie wprowadza natomiast rozróżnienia, który z wojskowych sądów garnizonowych jest właściwy – czy ten, ze względu na przynależność obwinionego do jednostki wojskowej, w której pełni służbę, czy też ten, ze względu na miejsce popełnienia wykroczenia.

Reasumując powyższe stwierdzić należy, że decydujące znaczenie w tym względzie mają przepisy ogólne o postępowaniu w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych, zawarte w rozdziale 72 k.p.k., z których jednoznacznie wynika, że właściwość miejscowa sądu wojskowego wobec żołnierza popełniającego wykroczenie jest taka sama, jak przy przestępstwach.

Tak więc pogląd, że art. 679 k.p.k. stanowi wyłom w określeniu właściwości sądu wojskowego nie wydaje się słuszny. Przepis ten stanowi jedynie, że sądy garnizonowe – jeśli chodzi o wykroczenia – są właściwe również w stosunku do żołnierzy posiadających stopień majora i wyższy; co w przypadku popełnienia przez tychże przestępstwa przesądzałoby, zgodnie z art. 654 § 1 pkt 1 k.p.k. o właściwości sądu okręgowego.

Zawarte w pytaniach wątpliwości znajdują zatem pełne wyjaśnienie w treści przepisów proceduralnych, a więc nie dotyczą zagadnień wymagających wykładni w trybie art. 441 § 1 k.p.k.

W tym trybie też, Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do polemiki z poglądami wyrażonymi przez doktrynę, gdyż sąd ten daje wykładnię określonego przepisu, ale tylko w związku z konkretną sprawą rozpoznawaną przez sąd odwoławczy, by doprowadzić do trafnego jej merytorycznego rozstrzygnięcia.

Dlatego postanowiono, jak wyżej.